

ชุดที่

1

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)

วิชาเคมี 4 หน่วยการเรียนรู้ไฟฟ้าเคมี

ปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นางวรรณุช กองเพชร

ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

โรงเรียนวังทองพิทยาคม

อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วยการเรียนรู้ไฟฟ้าเคมี ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการสอนวิชาเคมี 4 (ว30224) และสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้จัดทำได้สอดแทรกเนื้อหา กิจกรรม เป้าหมายสำหรับผู้เรียนทุกคนที่จะได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ กระบวนการคิดกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร การตัดสินใจ การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันตลอดจนมีจิตวิทยาศาสตร์ คุณธรรมและค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสม

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วยการเรียนรู้ไฟฟ้าเคมี ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง แก่ครู นักเรียน และผู้สนใจ

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา และข้อเสนอแนะ

นางวรรณช ทองเพชร

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรม	1
สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม	2
แบบทดสอบก่อนเรียน	3
ชุดกิจกรรมที่ 1 ปฏิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน	6
กิจกรรมที่ 1 ปฏิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน	6
วิธีทำกิจกรรมที่ 1 การทดลองปฏิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน	7
แบบบันทึกกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปฏิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน	9
แบบฝึกหัดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปฏิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน	13
กิจกรรมที่ 2 ศึกษาปฏิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน	14
วิธีทำกิจกรรมที่ 2 ศึกษาปฏิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน	15
ใบความรู้ที่ 1.1 ปฏิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน	17
แบบฝึกทักษะที่ 1.1 ปฏิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน	20
ใบความรู้ที่ 1.2 ตัวออกซิไดส์และตัวรีดิวซ์	21
แบบฝึกทักษะที่ 1.2 ตัวออกซิไดส์และตัวรีดิวซ์	24
ใบความรู้ที่ 1.3 ปฏิริยารีดอกซ์อธิบายโดยใช้เลขออกซิเดชัน	25
แบบฝึกทักษะที่ 1.3 ปฏิริยารีดอกซ์อธิบายโดยใช้เลขออกซิเดชัน	28
แบบฝึกหัดกิจกรรมที่ 2 ศึกษาปฏิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน	29
แบบทดสอบหลังเรียน	31
บรรณานุกรม	34

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรม

วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง มีความรู้เหมาะสมกับวัย
3. เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วยการเรียนรู้ไฟฟ้าเคมีชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน
2. ศึกษาส่วนหน้าของชุดกิจกรรม โดยศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้และเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม
3. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
4. ศึกษากิจกรรม วิธีทำกิจกรรมให้ละเอียดตามขั้นตอน เรียงลำดับตามเนื้อหาในชุดกิจกรรม โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้
  - 4.1 ขั้นสร้างความสนใจ
  - 4.2 ขั้นสำรวจและค้นหา
  - 4.3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป
  - 4.4 ขั้นขยายความรู้
  - 4.5 ขั้นประเมินผล
5. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วยการเรียนรู้ไฟฟ้าเคมี
ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ปฏิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

สาระที่ 3 : สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ผลการเรียนรู้

สืบค้นข้อมูล ทดลอง อภิปราย และอธิบายความหมายของปฏิกิริยาออกซิเดชัน ปฏิกิริยารีดักชัน ปฏิกิริยารีดอกซ์ ตัวรีดิวซ์ และตัวออกซิไดส์ ในแง่การถ่ายโอนอิเล็กตรอนและการเปลี่ยนแปลงเลขออกซิเดชัน และเปรียบเทียบความสามารถในการเป็นตัวรีดิวซ์หรือตัวออกซิไดส์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของปฏิกิริยาออกซิเดชัน, ปฏิกิริยารีดักชัน, ปฏิกิริยารีดอกซ์, ตัวรีดิวซ์, และตัวออกซิไดส์ได้
2. ทำการทดลองเพื่อศึกษาปฏิกิริยา และการถ่ายโอนอิเล็กตรอนระหว่างโลหะกับสารละลายของโลหะพร้อมทั้งเขียนสมการแสดงปฏิกิริยาได้
3. เปรียบเทียบความสามารถในการเป็นตัวรีดิวซ์ และตัวออกซิไดส์ได้

กิจกรรมที่ 1 ปฏิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน

กิจกรรมที่ 2 ศึกษาปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

เวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

แบบทดสอบ

ก่อนเรียน

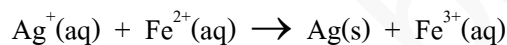
เรื่อง ปฏิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

คำชี้แจง แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องลงในข้อสอบ

1. ปฏิริยาเคมีในข้อใดต่อไปนี้ เป็นปฏิริยาประเภทรีดอกซ์อย่างแน่นอน

- ก. เมื่อผสมสารละลายสองชนิดมีตะกอนเกิดขึ้น
- ข. เมื่อกรดซัลฟิวริกทำปฏิริยาสะเทินกับโซเดียมไฮดรอกไซด์
- ค. เมื่อกรดซัลฟิวริกแตกตัวเป็นไอออนในน้ำ
- ง. เมื่อสารประกอบบางชนิดทำปฏิริยากับกรดแล้วมีแก๊สคลอรีนเกิดขึ้น

2. จงพิจารณาปฏิริยาต่อไปนี้

สารใดถูกออกซิไดส์

ก. $\text{Ag}^+(\text{aq})$	ข. $\text{Fe}^{2+}(\text{aq})$
ค. $\text{Ag}(\text{s})$	ง. $\text{Fe}^{3+}(\text{aq})$

3. ปฏิริยาในข้อใดเป็นปฏิริยารีดอกซ์

- ก. $\text{PbS} + 4\text{O}_3 \rightarrow \text{PbSO}_4 + 4\text{O}_2$
- ข. $\text{AgNO}_3 + \text{NaCl} \rightarrow \text{AgCl} + \text{NaNO}_3$
- ค. $\text{CH}_3\text{COONa} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{CH}_3\text{COOH} + \text{NaOH}$
- ง. $\text{HCl} + \text{NaOH} \rightarrow \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$

4. พิจารณาปฏิริยารีดอกซ์ $\text{Cd}(\text{s}) + \text{I}_2(\text{aq}) \rightarrow \text{Cd}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{I}^-(\text{aq})$ ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. Cd เป็นตัวออกซิไดส์
- ข. Cd ถูกออกซิไดส์
- ค. I_2 เป็นตัวรีดิวซ์
- ง. I^- ถูกรีดิวซ์

5. ข้อใดต่อไปนี้จะกล่าวได้ถูกต้องที่สุด

- ก. สารที่ถูกรีดิวซ์จะมีเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้น
- ข. สารที่เป็นตัวออกซิไดส์ จะมีเลขออกซิเดชันลดลง
- ค. สารที่ถูกรีดิวซ์ จะมีเลขออกซิเดชันลดลง
- ง. สารที่เป็นตัวรีดิวซ์ จะมีเลขออกซิเดชันลดลง

6. ปฏิกิริยาออกซิเดชันหมายถึง

- ก . ปฏิกิริยาที่มีการรับอิเล็กตรอน ข . ปฏิกิริยาที่มีการให้อิเล็กตรอน
- ค . ปฏิกิริยาที่เกี่ยวข้องกับแก๊สออกซิเจน ง . ปฏิกิริยาที่มีการลดเลขออกซิเดชัน

7. $\text{CaH}_2 + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Ca(OH)}_2 + 2\text{H}_2$ จากสมการดังกล่าว ข้อความใดถูกต้อง

- ก. CaH_2 เป็นตัวออกซิไดส์ เพราะ H^+ ในสารนี้รับ e^-
- ข. CaH_2 เป็นตัวออกซิไดส์ เพราะ H^- ในสารนี้รับ e^-
- ค. ปฏิกิริยานี้ไม่ใช่ปฏิกิริยารีดอกซ์
- ง. H_2O เป็นตัวออกซิไดส์

8. จากปฏิกิริยาต่อไปนี้ $2\text{Au}^+(\text{aq}) \rightarrow \text{Au(s)} + \text{Au}^{2+}(\text{aq})$ ข้อใดถูกต้อง

- ก. $\text{Au}^+(\text{aq})$ เป็นตัวออกซิไดส์
- ข. $\text{Au}^+(\text{aq})$ เป็นตัวรีดิวซ์
- ค. $\text{Au}^+(\text{aq})$ เป็นทั้งตัวออกซิไดส์และตัวรีดิวซ์
- ง. ไม่เป็นปฏิกิริยารีดอกซ์เพราะสารตั้งต้นมีเพียง $\text{Au}^+(\text{aq})$ ชนิดเดียว

คำชี้แจง ใช้ข้อมูลต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 9

- 1. Na ทำปฏิกิริยารุนแรงกับน้ำในขณะที่ Zn ไม่ทำปฏิกิริยากับน้ำ
- 2. แผ่น Zn ทำปฏิกิริยากับสารละลาย HCl เจือจางเร็วกว่า Fe
- 3. แท่ง Cu จุ่มในสารละลายซิลเวอร์ไนเตรตเกิดสีเงินติดแท่งCu และสารละลายเป็นสีฟ้าอ่อน
- 4. ใส่ผงเหล็กในสารละลายคอปเปอร์ (II)ซัลเฟตเกิดสีส้มหุ้มผงเหล็ก

9. การเรียงลำดับความสามารถในการเป็นตัวรีดิวซ์จากมากไปน้อยเป็นไปตามข้อใด

- ก. $\text{Zn} > \text{Na} > \text{Fe} > \text{Cu} > \text{Ag}$ ข. $\text{Ag} > \text{Cu} > \text{Fe} > \text{Zn} > \text{Na}$
- ค. $\text{Na} > \text{Fe} > \text{Zn} > \text{Ag} > \text{Cu}$ ง. $\text{Na} > \text{Zn} > \text{Fe} > \text{Cu} > \text{Ag}$

10. ข้อความใดต่อไปนี้ไม่ถูกต้อง

- ก . ปฏิบัติการผสมสารประกอบบางชนิดแล้วมีแก๊สออกซิเจนเกิดขึ้นแสดงว่าเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์
- ข . ในสมการรีดอกซ์สารตัวเดียวจะเป็นตัวออกซิไดส์ และตัวรีดิวซ์พร้อมกันไม่ได้
- ค . ตัวออกซิไดส์คือสารที่รับอิเล็กตรอน ตัวรีดิวซ์คือสารที่ให้อิเล็กตรอน
- ง . ในปฏิกิริยารีดอกซ์ จะต้องมีการปฏิกิริยาออกซิเดชัน และรีดักชันเกิดขึ้นพร้อมกันเสมอ

ชุดกิจกรรมที่ 1 ปฏิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน กิจกรรมที่ 1 ปฏิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน

สาระสำคัญ

สารละลาย CuSO_4 มีสีฟ้า ส่วนสารละลาย ZnSO_4 ไม่มีสี ในสารละลายจะมีโลหะไอออน คือ Cu^{2+} และ Zn^{2+} ตามลำดับ ระบบที่เกิดปฏิกิริยาได้แก่ Zn จุ่มอยู่ในสารละลาย Cu^{2+} และมี Cu กับ Zn^{2+} เกิดขึ้น แสดงว่ามีการถ่ายโอนอิเล็กตรอนระหว่างโลหะ Zn กับโลหะไอออน Cu^{2+} หลังจากเกิดปฏิกิริยาแล้วจะมี Zn^{2+} เกิดขึ้นและ Cu^{2+} ลดลง

จุดประสงค์ของกิจกรรม

- อธิบายหลักการและวิธีการถ่ายโอนอิเล็กตรอนระหว่างโลหะกับโลหะไอออนในการเกิดปฏิกิริยาได้
- ทดลองศึกษาปฏิกิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน พร้อมทั้งเขียนสมการแสดงการถ่ายโอนอิเล็กตรอนได้
- มีจิตวิทยาศาสตร์และคุณลักษณะทางวิทยาศาสตร์

เวลาที่ใช้

1 ชั่วโมง

สื่อวัสดุอุปกรณ์ และสารเคมี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)
หน่วยการเรียนรู้ไฟฟ้าเคมี ชุดกิจกรรมที่ 1

- แบบบันทึกกิจกรรม
- แนวคิดหลังกิจกรรมการทดลอง
- แบบฝึกหัด
- แบบทดสอบก่อนเรียน

วัสดุอุปกรณ์และสารเคมี

ลำดับที่	รายการ	จำนวน/กลุ่ม
1	สารละลาย CuSO_4 เข้มข้น 1 mol/dm^3	50 cm^3
2	สารละลาย ZnSO_4 1 mol/dm^3	50 cm^3
3	สังกะสีขนาด $0.5 \text{ cm} \times 7 \text{ cm}$	2 ชิ้น
4	ทองแดงขนาด $0.5 \text{ cm} \times 7 \text{ cm}$	2 ชิ้น
5	บีกเกอร์ขนาด 50 cm^3	4 ใบ
6	กระบอกตวงขนาด 25 cm^3	1 ใบ
7	กระดาษทรายขนาด $3 \text{ cm} \times 3 \text{ cm}$	1 ชิ้น

วิธีทำกิจกรรม

1. ขั้นสร้างความสนใจ

1.1. ทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน เรื่อง การนำไฟฟ้าของสารละลายอิเล็กโทรไลต์แล้ว ให้ความรู้ต่อไปว่าปฏิกิริยาเคมีที่เกิดขึ้นในสารละลายอิเล็กโทรไลต์ เกิดจากการถ่ายโอนอิเล็กตรอน ระหว่างสารที่เข้าทำปฏิกิริยากัน เรียกว่า ปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมี

2. ขั้นสำรวจ และค้นหา

2.1. นักเรียนศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วยการเรียนรู้ไฟฟ้าเคมี ชุดกิจกรรมที่ 1 ปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน กิจกรรมที่ 1 ปฏิกิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน โดยให้ผู้เรียนศึกษาชุดกิจกรรม วิธีทำกิจกรรมให้ละเอียดตามขั้นตอน สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันปรึกษากับเนื้อหาสาระที่มีอยู่ในชุดกิจกรรม กลุ่มจะต้องรับผิดชอบเพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเข้าใจเนื้อหาอย่างชัดเจน

2.2. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษารายละเอียดวิธีทำกิจกรรมการทดลองโดยศึกษาจากแบบบันทึกกิจกรรม เรื่อง ปฏิกิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน

2.3. นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนในแบบบันทึกกิจกรรม พร้อมทั้งสังเกตผล เก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกผลการทำกิจกรรม โดยศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากแนวคิดหลังกิจกรรม การทดลอง

3. ขั้นอธิบาย และลงข้อสรุป

3.1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอกระบวนการ และผลการทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3.2. นักเรียนทุกคนเขียนรายงานผลการทำกิจกรรมตามแบบบันทึกกิจกรรม และให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุดเป็นผลงานกลุ่ม

4. ขั้นขยายความรู้

4.1. นักเรียนร่วมกันอภิปรายผลการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดความกระจ่างในเรื่อง ปฏิกริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน

4.2. นักเรียน ช่วยกันเฉลยคำถามท้ายกิจกรรมโดยมีครูคอยแนะนำอย่างใกล้ชิด

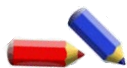
4.3. นักเรียนสอบถามเนื้อหาส่วนที่ยังไม่เข้าใจ โดยมีครูแนะนำให้ความรู้เพิ่มเติมส่วนนั้น

5. ขั้นประเมินผล

5.1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดกิจกรรมที่ 1 ปฏิกริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน

5.2. นักเรียนและครูร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

แบบบันทึกกิจกรรม เรื่อง ปฏิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

สมาชิกกลุ่ม

1.....เลขที่.....

2.....เลขที่.....

3.....เลขที่.....

4.....เลขที่.....

5.....เลขที่.....

จุดประสงค์ของการทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

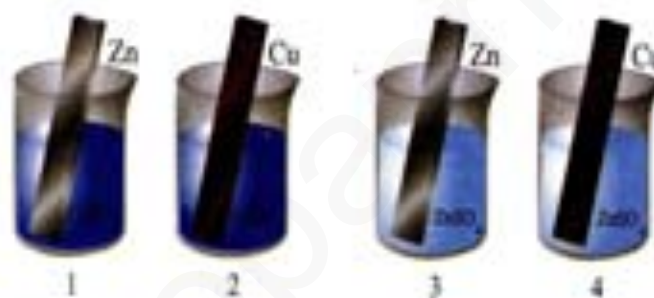
อุปกรณ์และสารเคมี

ลำดับที่	รายการ	จำนวน/กลุ่ม
1	สารละลาย CuSO_4 เข้มข้น 1 mol/dm^3	50 cm^3
2	สารละลาย ZnSO_4 1 mol/dm^3	50 cm^3
3	สังกะสีขนาด $0.5 \text{ cm} \times 7 \text{ cm}$	2 ชิ้น
4	ทองแดงขนาด $0.5 \text{ cm} \times 7 \text{ cm}$	2 ชิ้น
5	ปิកเกอร์ขนาด 50 cm^3	4 ใบ
6	กระบอกตวงขนาด 25 cm^3	1 ใบ
7	กระดาษทรายขนาด $3 \text{ cm} \times 3 \text{ cm}$	1 ชิ้น

วิธีทำกิจกรรม

1. ใส่น้ำละลาย CuSO_4 เข้มข้น 1 mol/dm^3 ลงในบีกเกอร์ 2 ใบ ใบละ 25 cm^3 สังเกตสีของสารละลาย
2. จุ่มชิ้นสังกะสีขนาด $0.5 \text{ cm} \times 7 \text{ cm}$ และโลหะทองแดงขนาดเดียวกัน ลงในบีกเกอร์ใบที่ 1 และ 2 ตั้งทิ้งไว้สักครู่ สังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโลหะทั้งสอง และสารละลาย ถ้ามีสารมาเกาะบนชิ้นโลหะให้แกะออก แล้วสังเกตผิวของโลหะอีกครั้งว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร
3. ทำการทดลองซ้ำข้อ 1 และ 2 แต่เปลี่ยนสารละลายจาก CuSO_4 เป็น ZnSO_4 เข้มข้น 1 mol/dm^3
4. สังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชิ้นโลหะ และสารละลายของแต่ละการทดลองพร้อมทั้งบันทึกผลการทำกิจกรรม

รูปที่ 1-1 การจัดอุปกรณ์เพื่อศึกษาปฏิกิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน

ที่มา : หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานและเพิ่มเติม เคมี เล่ม 4 สสวท.

ตารางบันทึกผลการทำกิจกรรม

ระบบที่ประกอบด้วย	การเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้	
	ชิ้นโลหะ	สารละลาย
Zn ใน CuSO_4		
Cu ใน CuSO_4		
Zn ใน ZnSO_4		
Cu ใน ZnSO_4		

คำถามท้ายการทำกิจกรรม

1. ก่อนจุ่มแผ่นโลหะ ในสารละลายมีไอออนของโลหะชนิดใดละลายอยู่
.....
.....
2. โลหะกับไอออนของโลหะในสารละลายชนิดใดที่มีปฏิกิริยาเคมีเกิดขึ้น ทราบได้อย่างไร
.....
.....
3. โลหะกับไอออนของโลหะคู่ที่เกิดปฏิกิริยา เลขออกซิเดชันของสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
.....
.....

สรุปผลการทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

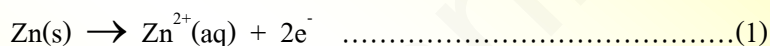

แนวคิดหลังกิจกรรมการทดลอง

เมื่อจุ่มโลหะ Zn ลงในสารละลาย ZnSO_4 ซึ่งประกอบด้วย Zn^{2+} กับ SO_4^{2-} และจุ่มโลหะ Cu ลงในสารละลาย CuSO_4 ซึ่งประกอบด้วย Cu^{2+} กับ SO_4^{2-} เป็นการจุ่มโลหะลงในสารละลายที่มีไอออนของโลหะชนิดนั้น ผลการทดลองไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงแสดงว่าไม่เกิดปฏิกิริยานั่นคือไม่มีการถ่ายโอนอิเล็กตรอนเกิดขึ้นหรือไม่มีการให้หรือรับอิเล็กตรอนนั่นเอง

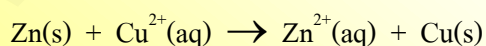
เมื่อจุ่มโลหะลงในสารละลายที่มีไอออนของโลหะต่างชนิดกัน เช่น การจุ่มโลหะ Zn ลงในสารละลาย CuSO_4 ที่ประกอบด้วย Cu^{2+} ซึ่งมีสีฟ้า และ SO_4^{2-} ซึ่งไม่มีสี ปรากฏว่ามีสารสีน้ำตาลแดงมาเกาะที่แผ่นโลหะ Zn ส่วนที่จุ่มอยู่ในสารละลาย เมื่อเคาะให้สารสีน้ำตาลแดงหลุดออกพบว่าผิวของโลหะ Zn สีกกร่อนและบางลง อธิบายได้ว่าเนื่องจากโลหะ Zn ให้อิเล็กตรอนแล้วเกิดเป็น Zn^{2+} อยู่ในสารละลายเขียนสมการแสดงการเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้

ส่วนสารสีน้ำตาลแดงที่อยู่บนผิวของโลหะ Zn ควรเป็นโลหะ Cu ซึ่งเกิดจาก Cu^{2+} ในสารละลายรับอิเล็กตรอนจากโลหะ Zn นอกจากนี้ยังพบอีกว่าถ้าแช่โลหะ Zn ในสารละลาย CuSO_4 นานขึ้นสารละลายสีฟ้าจะจางลง แสดงว่าปริมาณของ Cu^{2+} ในสารละลายลดลง เขียนสมการแสดงปฏิกิริยาได้ดังนี้

ในปฏิกิริยาที่มีสารหนึ่งให้อิเล็กตรอนแล้วมีเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้นจะเรียกว่าเกิดปฏิกิริยาออกซิเดชัน ส่วนปฏิกิริยาที่อีกสารหนึ่งรับอิเล็กตรอนแล้วมีเลขออกซิเดชันลดลงจะเรียกว่าเกิดปฏิกิริยารีดักชันปฏิกิริยาออกซิเดชันและปฏิกิริยารีดักชันจัดเป็นเพียงครึ่งปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นพร้อมกัน เมื่อรวมครึ่งปฏิกิริยาทั้งสองเข้าด้วยกันจะได้ปฏิกิริยารีดอกซ์ดังสมการ

ระบบที่มีโลหะ Cu จุ่มอยู่ในสารละลาย ZnSO_4 ซึ่งมี Zn^{2+} กับ SO_4^{2-} พบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นแสดงว่าไม่เกิดปฏิกิริยาและไม่มีการถ่ายโอนอิเล็กตรอนเกิดขึ้นนั่นคือ โลหะ Cu ไม่ให้อิเล็กตรอนแก่ Zn^{2+} ในสารละลาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า Zn^{2+} ในสารละลายไม่สามารถรับอิเล็กตรอนจากโลหะ Cu ได้แสดงว่า Cu^{2+} รับอิเล็กตรอนได้ดีกว่า Zn^{2+} และ Zn ให้อิเล็กตรอนหรือเสียอิเล็กตรอนได้ง่ายกว่า Cu

แบบฝึกหัดกิจกรรมที่ 1 ปฏิริยาระหว่างโลหะกับสารละลายโลหะไอออน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ตรงกับคำตอบที่ถูกต้อง

จากข้อมูลต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 1 - 5

เมื่อจุ่มแผ่น Zn ลงในสารละลาย CuSO_4 สักครู่หนึ่งจะเกิดสารสีน้ำตาลแดงมาเกาะรอบแผ่น Zn และพบว่าสารละลายสีฟ้าจางลง ส่วนแผ่น Zn สีกกร่อนไป แต่ถ้าจุ่มแผ่น Cu ลงในสารละลาย ZnSO_4 จะไม่พบการเปลี่ยนแปลงใด ๆ

1. เพราะเหตุใดเมื่อจุ่มแผ่น Zn ลงในสารละลาย CuSO_4 สักครู่หนึ่งจะเกิดสารสีน้ำตาลแดงมาเกาะรอบแผ่น Zn

- ก. เพราะ Cu^{2+} รับอิเล็กตรอน กลายเป็นอะตอมของ Cu มาเกาะบนแผ่น Zn
ข. เพราะ Zn^{2+} รับอิเล็กตรอน กลายเป็นอะตอมของ Zn มาเกาะบนแผ่น Zn
ค. เพราะ Cu^{2+} ให้อิเล็กตรอน กลายเป็นอะตอมของ Cu มาเกาะบนแผ่น Zn
ง. เพราะ Zn^{2+} ให้อิเล็กตรอน กลายเป็นอะตอมของ Zn มาเกาะบนแผ่น Zn

2. สารละลายสีฟ้าจางลงเพราะเหตุใด

- ก. Zn^{2+} ในสารละลายลดลง ข. Cu^{2+} ในสารละลายลดลง
ค. Cu^{2+} ในสารละลายเพิ่มขึ้น ง. ไม่มีการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

3. แผ่น Zn สีกกร่อนเพราะเหตุใด

- ก. โลหะทองแดง(Cu)ให้อิเล็กตรอนแล้วเกิดเป็น Cu^{2+} อยู่ในสารละลาย
ข. โลหะทองแดง(Cu)รับอิเล็กตรอนแล้วเกิดเป็น Cu^{2+} อยู่ในสารละลาย
ค. โลหะสังกะสี(Zn)รับอิเล็กตรอนแล้วเกิดเป็น Zn^{2+} อยู่ในสารละลาย
ง. โลหะสังกะสี(Zn)ให้อิเล็กตรอนแล้วเกิดเป็น Zn^{2+} อยู่ในสารละลาย

4. สมการแสดงการเปลี่ยนแปลงเมื่อ Zn ให้อิเล็กตรอน แล้วเกิดเป็น Zn^{2+} อยู่ในสารละลาย ตรงกับข้อใด

- ก. $\text{Cu}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Cu}(\text{s})$ ข. $\text{Zn}(\text{s}) \rightarrow \text{Zn}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^-$
ค. $\text{Cu}(\text{s}) \rightarrow \text{Cu}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^-$ ง. $\text{Zn}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Zn}(\text{s})$

5. เมื่อจุ่มแผ่น Cu ลงในสารละลาย ZnSO_4 จะไม่พบการเปลี่ยนแปลงเพราะเหตุใด

- ก. Zn ให้อิเล็กตรอนได้ง่ายกว่า Cu ข. Cu^{2+} รับอิเล็กตรอนได้ดีกว่า Zn^{2+}
ค. ไม่มีการถ่ายโอนอิเล็กตรอนเกิดขึ้น ง. ถูกทุกข้อ

ชุดกิจกรรมที่ 1 ปฏิบัติการเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน กิจกรรมที่ 2 ศึกษาปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

สาระสำคัญ

ปฏิกิริยาการถ่ายโอนอิเล็กตรอนเกิดได้ระหว่างสารที่เข้าทำปฏิกิริยากัน โดยสารหนึ่งเป็นฝ่ายเสียอิเล็กตรอน และอีกสารหนึ่งเป็นฝ่ายรับอิเล็กตรอน ซึ่งหลักการนี้เราสามารถนำไปใช้สร้างเซลล์ไฟฟ้าเคมีสำหรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

จุดประสงค์ของกิจกรรม

- อธิบายความหมายของปฏิกิริยาออกซิเดชัน ปฏิกิริยารีดักชัน ปฏิกิริยารีดอกซ์ ตัวรีดิวซ์ และตัวออกซิไดส์ ในแง่การถ่ายโอนอิเล็กตรอน และการเปลี่ยนแปลงเลขออกซิเดชันได้
- จัดลำดับความสามารถในการรับอิเล็กตรอนของธาตุหรือไอออน และเปรียบเทียบความสามารถในการเป็นตัวรีดิวซ์หรือตัวออกซิไดส์ พร้อมเขียนสมการแสดงการเกิดปฏิกิริยาได้
- ตระหนักถึงคุณค่า และประโยชน์ที่ได้จากการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

เวลาที่ใช้

2 ชั่วโมง

สื่อวัสดุอุปกรณ์ และสารเคมี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)
หน่วยการเรียนรู้ไฟฟ้าเคมี ชุดกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมที่ 2

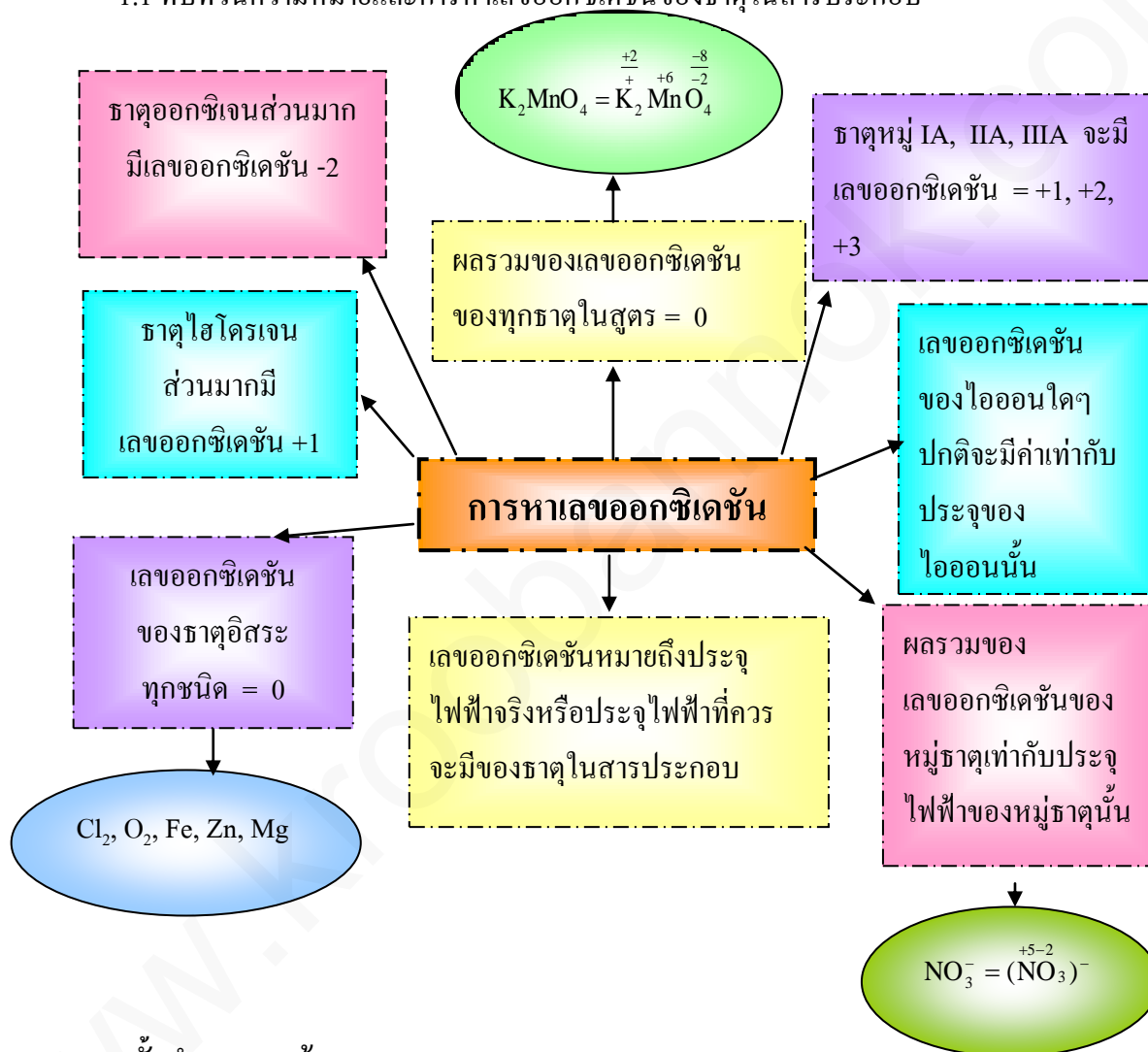
- ใบความรู้
- แบบฝึกทักษะ
- แบบฝึกหัด
- แบบทดสอบหลังเรียน

วิธีทำกิจกรรม

1. ขั้นสร้างความสนใจ

1.1 ทบทวนความหมายและการหาเลขออกซิเดชันของธาตุในสารประกอบ

2. ขั้นสำรวจ และค้นหา

2.1. นักเรียนศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วยการเรียนรู้ไฟฟ้าเคมี ชุดกิจกรรมที่ 1 ปฏิบัติเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน กิจกรรมที่ 2 ศึกษาปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอนโดยให้ผู้เรียนศึกษาชุดกิจกรรม วิธีทำกิจกรรมให้ละเอียดตามขั้นตอน

2.2. นักเรียนศึกษา และทำความเข้าใจเนื้อหาจากใบความรู้ แล้วทำแบบฝึกทักษะเรียงลำดับตามเนื้อหาโดยร่วมกันอภิปรายในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันปรึกษาหารือเกี่ยวกับสาระเนื้อหาที่มีอยู่ ตอบคำถาม ชี้แจงหรืออธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาให้เพื่อนฟัง กลุ่มจะต้องรับผิดชอบเพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเข้าใจเนื้อหาอย่างชัดเจน

3. ขั้นอธิบาย และลงข้อสรุป

3.1. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาสรุปผลการเรียนรู้หน้าชั้นเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ คือ ปฏิบัติการเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน, ตัวออกซิไดส์ และตัวรีดิวซ์, ปฏิบัติการรีดออกซ์อธิบายโดยใช้เลขออกซิเดชัน กลุ่มละ 1 หัวข้อ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีครูให้คำแนะนำ

4. ขยายความรู้

4.1. นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างหลักการถ่ายโอนอิเล็กตรอนนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใดได้บ้างพร้อมให้เหตุผล

4.2. ในการบรรยายเพื่อนสนิทให้หลักใช้หลักในการถ่ายโอนอิเล็กตรอนในการแก้ปัญหาอย่างไร โดยครูคอยแนะนำ

4.2. นักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกทักษะ 1.1, 1.2, 1.3 เพื่อขยายความรู้โดยมีครูให้คำแนะนำ

5. ขั้นประเมินผล

5.1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดกิจกรรมที่ 2 ศึกษาปฏิบัติการเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

5.2. นักเรียนและครูร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด

5.3. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ จากนั้นนักเรียน และครูร่วมกันเฉลยแบบทดสอบ

ใบความรู้ที่ 1.1

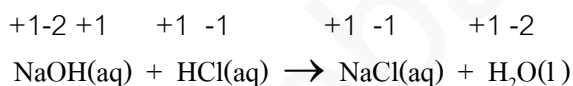
ปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

"ไฟฟ้าเคมี" เป็นส่วนหนึ่งของวิชาเคมีในสาขาเคมีเชิงฟิสิกส์(Physical chemistry) ปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีเป็นปฏิกิริยาที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอนซึ่งเป็นปฏิกิริยาเคมีที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพลังงานเคมี และพลังงานไฟฟ้าสามารถเปลี่ยนพลังงานเคมีให้เป็นพลังงานไฟฟ้า คือเกิดปฏิกิริยาเคมีแล้วทำให้เกิดกระแสไฟฟ้า เช่นการเปลี่ยนแปลงในถ่านไฟฉาย และสามารถเปลี่ยนพลังงานไฟฟ้าให้เป็นพลังงานเคมี คือใช้กระแสไฟฟ้าทำให้เกิดปฏิกิริยาเคมี เช่นการชุบโลหะ

ปฏิกิริยาเคมีแบ่งโดยใช้การถ่ายโอนอิเล็กตรอนเป็นเกณฑ์ มี 2 ชนิด คือ

1. ปฏิกิริยานอนรีดอกซ์ (Non-redox reaction)

ปฏิกิริยานอนรีดอกซ์ คือปฏิกิริยาที่ไม่มีการถ่ายโอนอิเล็กตรอนหรือเป็นปฏิกิริยาที่ไม่มีการให้และรับอิเล็กตรอนในปฏิกิริยานั้น เช่น

จากสมการของปฏิกิริยาข้างต้น ไม่มีธาตุใดเปลี่ยนแปลงเลขออกซิเดชันเลย แสดงว่าไม่มีธาตุให้หรือรับอิเล็กตรอนเลย

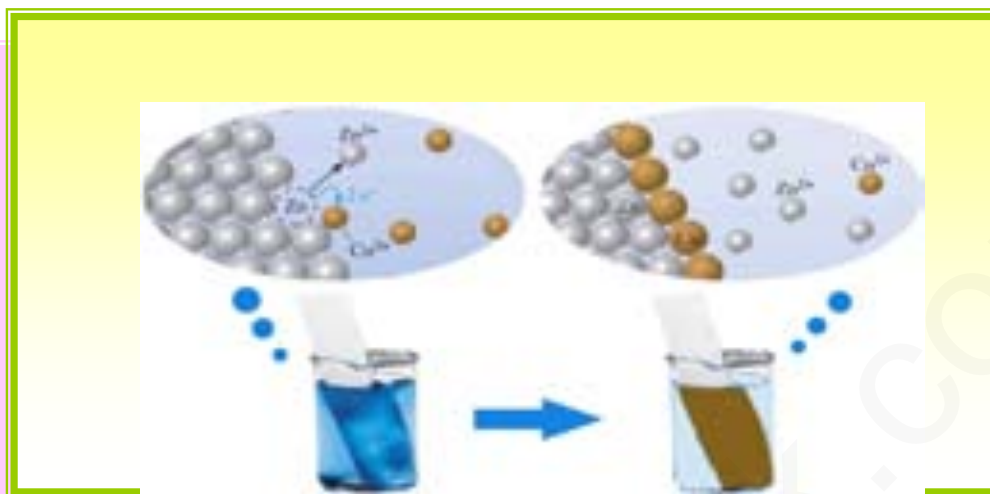
2. ปฏิกิริยารีดอกซ์ (Redox reaction)

Redox มาจากคำว่า Reduction + Oxidation ปฏิกิริยารีดอกซ์ หรือปฏิกิริยาออกซิเดชัน - รีดักชัน เป็นปฏิกิริยาที่มีการถ่ายโอนอิเล็กตรอน หรือเป็นปฏิกิริยาที่มีเลขออกซิเดชันของธาตุเปลี่ยนแปลง ซึ่งเขียนแยกเป็นสองส่วน และแต่ละส่วนของปฏิกิริยามีชื่อเรียกแตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย 2 ปฏิกิริยาดังนี้

ปฏิกิริยาออกซิเดชัน (Oxidation reaction) คือปฏิกิริยาที่มีการให้อิเล็กตรอนเกิดขึ้น

ปฏิกิริยารีดักชัน (Reduction reaction) คือปฏิกิริยาที่มีการรับอิเล็กตรอนเกิดขึ้น

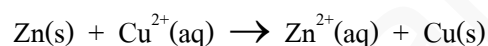
ปฏิกิริยารีดอกซ์ส่วนมากจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น การนำโลหะสังกะสี (Zn) จุ่มลงไปในสารละลายของทองแดง (Cu^{2+}) ดังรูป

รูปที่ 1 - 2 การถ่ายโอนอิเล็กตรอนของโลหะสังกะสีกับไอออนของทองแดง

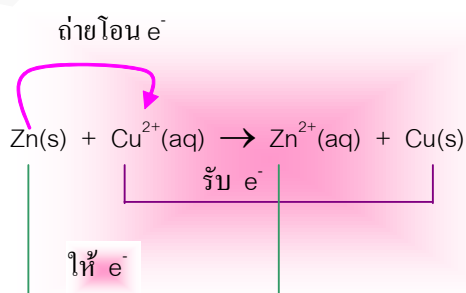
ที่มา : <http://www.il.mahidol.ac.th/e-media/electrochemistry/web/electrochem01.htm>

ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นเป็นไปตามสมการ

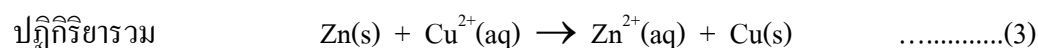
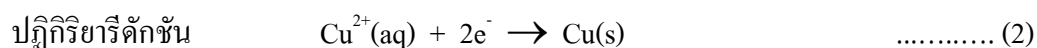
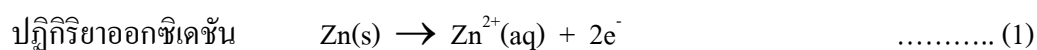

อิเล็กตรอนจะถูกถ่ายโอนจาก Zn ไปยัง Cu^{2+} ในสารละลายได้โดยตรง สิ่งที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนก็คือ แผ่นสังกะสีจะกร่อน มีตะกอนของทองแดงเกิดขึ้นบนแผ่นสังกะสี และเมื่อตั้งทิ้งไว้ สารละลายสีฟ้าของ Cu^{2+} จะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นไม่มีสี โดยเกิดปฏิกิริยาลย่อยหรือที่เรียกว่าครึ่งปฏิกิริยา (Half-reaction)

การพิจารณาปฏิกิริยาระหว่างโลหะ Zn กับ Cu^{2+} ซึ่งเขียนแทนด้วยสมการ

เขียนแยกเป็นปฏิกิริยาลย่อย ดังนี้

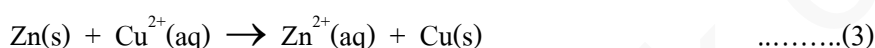

ปฏิกิริยาที่ (1) เป็นปฏิกิริยาออกซิเดชัน เพราะมีการให้อิเล็กตรอนโดยมี Zn ให้อิเล็กตรอน แล้วกลายเป็น Zn^{2+} ถ้าพิจารณาเลขออกซิเดชันของ Zn เมื่อให้อิเล็กตรอนแล้วมีเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้นจาก 0 เป็น +2 ปฏิกิริยาออกซิเดชันจึงเป็นปฏิกิริยาที่มีการเพิ่มขึ้นของเลขออกซิเดชัน

ปฏิกิริยาที่ (2) เป็นปฏิกิริยารีดักชัน เพราะมีการรับอิเล็กตรอน โดยมี Cu^{2+} รับอิเล็กตรอน แล้วกลายเป็นอะตอมของ Cu, Cu^{2+} เมื่อรับอิเล็กตรอนแล้วมีเลขออกซิเดชันลดลงจาก +2 เป็น 0 ปฏิกิริยารีดักชันจึงเป็นปฏิกิริยาที่มีการลดลงของเลขออกซิเดชัน

เมื่อรวมปฏิกิริยา (1) และ (2) จะได้ปฏิกิริยาดังสมการ

ปฏิกิริยา (3) เรียกว่า ปฏิกิริยาออกซิเดชัน-รีดักชัน หรือเรียกสั้นๆ ว่า ปฏิกิริยารีดอกซ์ ในทางตรงข้ามถ้านำชิ้น Cu จุ่มลงในสารละลาย $ZnSO_4$ จะไม่มีปฏิกิริยาเกิดขึ้นหรือไม่มีการถ่ายโอนอิเล็กตรอนเกิดขึ้น แสดงว่า Cu^{2+} รับอิเล็กตรอนได้ดีกว่า Zn^{2+} และ Zn ให้อิเล็กตรอนหรือเสียอิเล็กตรอนได้ง่ายกว่า Cu

การพิจารณาว่าปฏิกิริยาใดเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์และปฏิกิริยานอนรีดอกซ์

1. ปฏิกิริยารีดอกซ์ จะมีสารที่ให้อิเล็กตรอน และรับอิเล็กตรอนเท่ากันในสมการที่ดุลแล้วจึงไม่มีอิเล็กตรอนแสดงอยู่
2. ปฏิกิริยาที่มีธาตุอิสระร่วมอยู่ด้วย ไม่ว่าจะเป็นสารตั้งต้นหรือผลิตภัณฑ์จะเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์
3. ปฏิกิริยาสันดาป และสังเคราะห์แสง จะเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์ เพราะมีแก๊สออกซิเจนเป็นสารตั้งต้น
4. ปฏิกิริยาเมตาบอลิซึม ในร่างกายเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์
5. ปฏิกิริยาที่เกิดในเซลล์ไฟฟ้าเคมีทุกชนิดเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์
6. ปฏิกิริยาที่มีธาตุแทรนซิชันร่วมอยู่ด้วย มักเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์
7. นอกจากนี้ จะพิจารณาว่าเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์หรือไม่ ต้องตรวจเลขออกซิเดชันว่าเปลี่ยนแปลงหรือไม่ โดยเริ่มพิจารณาจากธาตุแทรนซิชัน ธาตุโลหะหมู่ 4, 5, 6, 7 ตามลำดับ หากมีการเปลี่ยนแปลงเลขออกซิเดชัน จะเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์ ถ้ามีธาตุหมู่ 1A และ 2A ในรูปสารประกอบไม่ต้องตรวจเลขออกซิเดชัน เพราะไม่เปลี่ยนแปลงที่
8. ปฏิกิริยาระหว่างกรดกับเบสส่วนมากเป็นปฏิกิริยานอนรีดอกซ์

แบบฝึกทักษะที่ 1.1

ปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

ชื่อ.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. โลหะ M จุ่มในสารละลายคอปเปอร์(II)ซัลเฟต เกิดสารสีน้ำตาลแดงเกาะที่โลหะ M สารละลายจะมีสีฟ้าจางลง และถ้าจุ่มโลหะ M ลงในสารละลายซิงค์ซัลเฟต จะไม่เห็นการเปลี่ยนแปลง จากข้อมูลที่กำหนดให้ข้างต้นจงตอบคำถามต่อไปนี้

1.1. จงเรียงลำดับความสามารถในการรับอิเล็กตรอนของสารจากมากไปน้อย

.....

1.2. จงเรียงลำดับความสามารถในการให้อิเล็กตรอนของสารจากมากไปน้อย

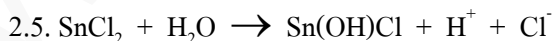
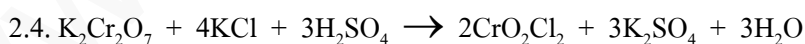
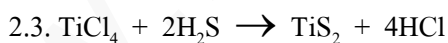
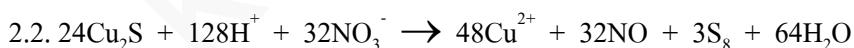
.....

1.3. สมการของปฏิกิริยา $\text{Cu}^{2+}(\text{aq}) + \text{Zn}(\text{s}) \rightarrow \text{Cu}(\text{s}) + \text{Zn}^{2+}(\text{aq})$ เกิดขึ้นหรือไม่ อธิบาย

.....

.....

2. สมการใดต่อไปนี้ป็นสมการของปฏิกิริยารีดอกซ์

.....

.....

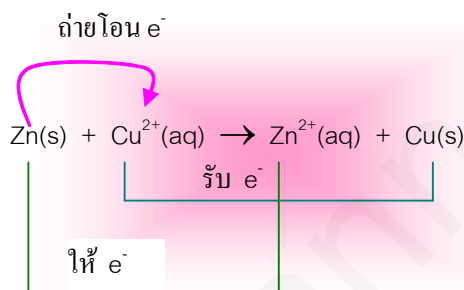

ใบความรู้ที่ 1.2

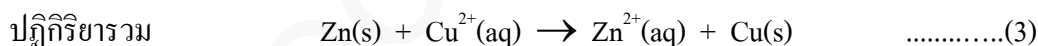
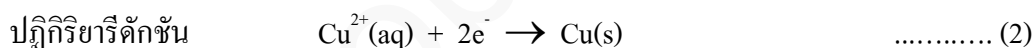
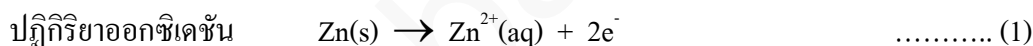
ตัวออกซิไดส์ และตัวรีดิวซ์

ตัวออกซิไดส์ และตัวรีดิวซ์

ตัวออกซิไดส์ (Oxidiser หรือ Oxidizing agent) คือสารที่ทำหน้าที่รับอิเล็กตรอนแก่สารอื่น
ตัวรีดิวซ์ (Reducer หรือ Reducing agent) คือสารที่ทำหน้าที่ให้อิเล็กตรอนแก่สารอื่น
การพิจารณาปฏิกิริยาระหว่างโลหะ Zn กับ Cu^{2+} ซึ่งเขียนแทนด้วยสมการ

เขียนแยกเป็นปฏิกิริยาย่อย ดังนี้

ปฏิกิริยาที่ (1) เป็นปฏิกิริยาออกซิเดชัน เพราะมีการให้อิเล็กตรอน โดยมี Zn ให้อิเล็กตรอนเรียกว่าตัวรีดิวซ์ แล้วกลายเป็น Zn^{2+} ถ้าพิจารณาเลขออกซิเดชันของ Zn เมื่อให้อิเล็กตรอนแล้วมีเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้นจาก 0 เป็น +2 ปฏิกิริยาออกซิเดชันจึงเป็นปฏิกิริยาที่มีการเพิ่มขึ้นของเลขออกซิเดชัน และอาจกล่าวว่า สารที่สูญเสียอิเล็กตรอน และเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้น (Zn) นี้ถูกออกซิไดส์

ปฏิกิริยาที่ (2) เป็นปฏิกิริยารีดักชัน เพราะมีการรับอิเล็กตรอน โดยมี Cu^{2+} รับอิเล็กตรอน เรียกว่าตัวออกซิไดส์ แล้วกลายเป็นอะตอมของ Cu, Cu^{2+} เมื่อรับอิเล็กตรอนแล้วมีเลขออกซิเดชันลดลงจาก +2 เป็น 0 ปฏิกิริยารีดักชันจึงเป็นปฏิกิริยาที่มีการลดลงของเลขออกซิเดชัน และอาจกล่าวว่า สารที่รับอิเล็กตรอนและมีเลขออกซิเดชันลดลง (Cu^{2+}) นี้ถูกรีดิวซ์

เมื่อรวมปฏิกิริยา (1) และ (2) จะได้ปฏิกิริยาดังสมการ

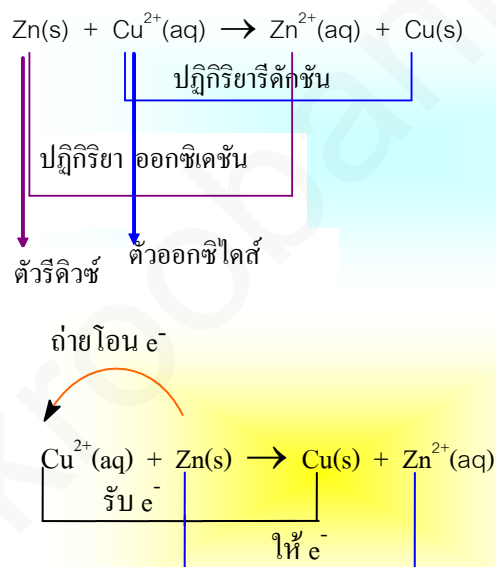

ปฏิกิริยา (3) เรียกว่า ปฏิกิริยาออกซิเดชัน-รีดักชัน หรือเรียกสั้นๆ ว่า ปฏิกิริยารีดอกซ์ โดย Zn รีดิวซ์ Cu^{2+} ให้เป็น Cu และ Cu^{2+} ออกซิไดส์ Zn ให้กลายเป็น Zn^{2+} หรืออาจกล่าวว่า Cu^{2+} ถูกรีดิวซ์โดย Zn และ Zn ถูกออกซิไดส์โดย Cu^{2+} Zn จึงเป็นตัวรีดิวซ์ (Reducing agent) และ Cu^{2+} เป็นตัวออกซิไดส์ (Oxidizing agent)

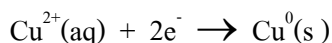
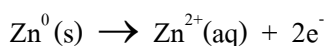
ตาราง 1.1 ลำดับความสามารถในการให้และรับอิเล็กตรอนของโลหะกับไอออนของโลหะ

ความสามารถในการให้อิเล็กตรอนของโลหะ (ตัวรีดิวซ์)	ความสามารถในการรับอิเล็กตรอนของ ไอออนของโลหะ(ตัวออกซิไดส์)
<p>ยาก</p> <p>↓</p> <p>Cu(s)</p> <p>Zn(s)</p> <p>↓</p> <p>ง่าย</p>	<p>↑</p> <p>Cu²⁺(aq)</p> <p>Zn²⁺(aq)</p> <p>↑</p> <p>ยาก</p>

สรุป ปฏิกิริยาระหว่าง Zn กับ Cu^{2+} ด้วยสมการดังนี้

เขียนแยกสมการได้ดังนี้

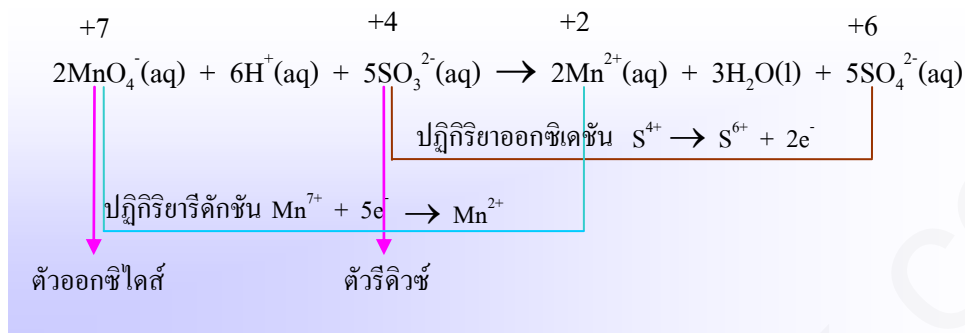

จะเห็นว่า ปฏิกิริยาที่มีการถ่ายโอนอิเล็กตรอนจะมีเลขออกซิเดชันเปลี่ยนแปลง คือ ส่วนของสารที่ให้อิเล็กตรอน (e^-) จะมีเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้น และส่วนของสารที่รับอิเล็กตรอนจะมีเลขออกซิเดชันลดลง

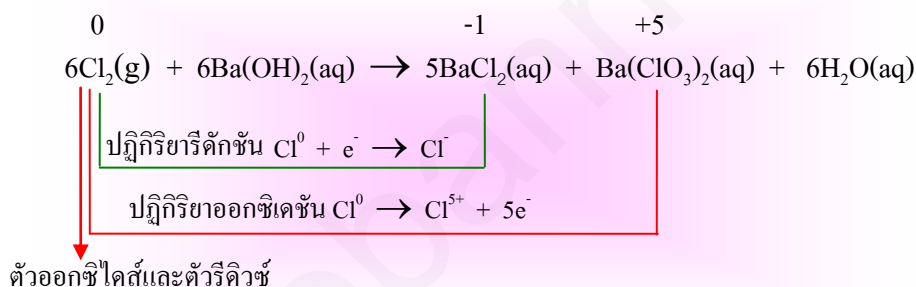
ตัวอย่าง การพิจารณาปฏิกิริยาต่างๆ ด้วยแผนภาพสมการเคมี

ตัวอย่างที่ 1

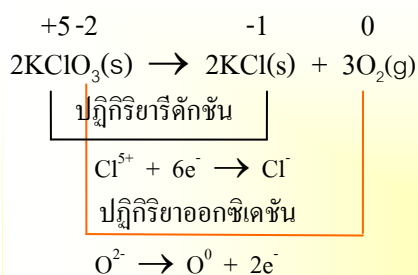
MnO_4^- เป็นตัวออกซิไดส์ จะได้ว่า MnO_4^- ออกซิไดส์ SO_3^{2-} แต่ถูกรีดิวซ์โดย SO_3^{2-}
 SO_3^{2-} เป็นตัวรีดิวซ์ จะได้ว่า SO_3^{2-} รีดิวซ์ MnO_4^- แต่ถูกออกซิไดส์โดย MnO_4^-

ตัวอย่างที่ 2

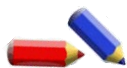

Cl_2 เป็นตัวออกซิไดส์ และตัวรีดิวซ์ จะได้ว่า Cl_2 ออกซิไดส์ และรีดิวซ์ Cl_2 ด้วยกันเอง เรียกปฏิกิริยาแบบนี้ว่า Autoredox reaction หรือ Selfredox reaction หรือ Disproportion reaction

ตัวอย่างที่ 3

KClO_3 เป็นทั้งตัวออกซิไดส์ และตัวรีดิวซ์ เพราะ Cl มีเลขออกซิเดชันลดลง (รับอิเล็กตรอน) และ O มีเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้น (ให้อิเล็กตรอน) ปฏิกิริยานี้สารชนิดเดียวกันถูกออกซิไดส์ และถูกรีดิวซ์ เรียก Autoredox reaction

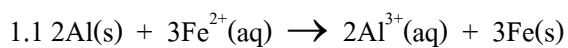

แบบฝึกทักษะที่ 1.2
ตัวออกซิไดส์ และตัวรีดิวซ์

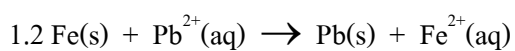
ชื่อ.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

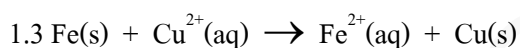
1. จากปฏิกิริยาต่อไปนี้ จงระบุว่าสารใดเป็นตัวรีดิวซ์ และสารใดเป็นตัวออกซิไดส์

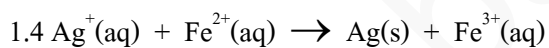
.....

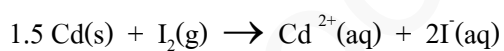
.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 1.3

ปฏิกิริยารีดอกซ์อธิบายโดยใช้เลขออกซิเดชัน

ปฏิกิริยารีดอกซ์อธิบายโดยใช้เลขออกซิเดชัน

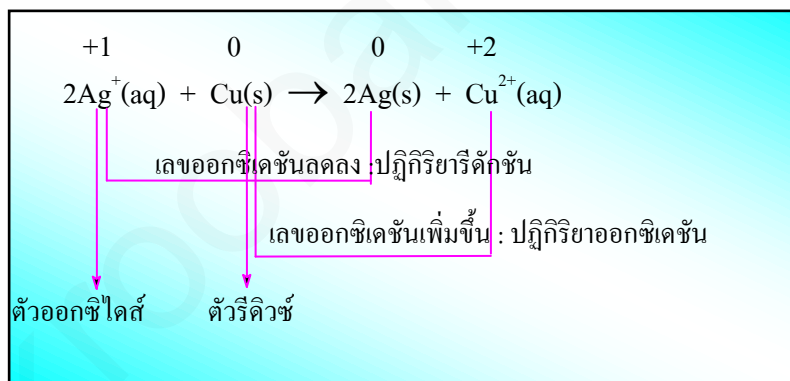
ปฏิกิริยารีดอกซ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ปฏิกิริยาออกซิเดชัน คือปฏิกิริยาที่มีเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้น และเรียกสารที่มีเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้นว่า เป็นตัวรีดิวซ์

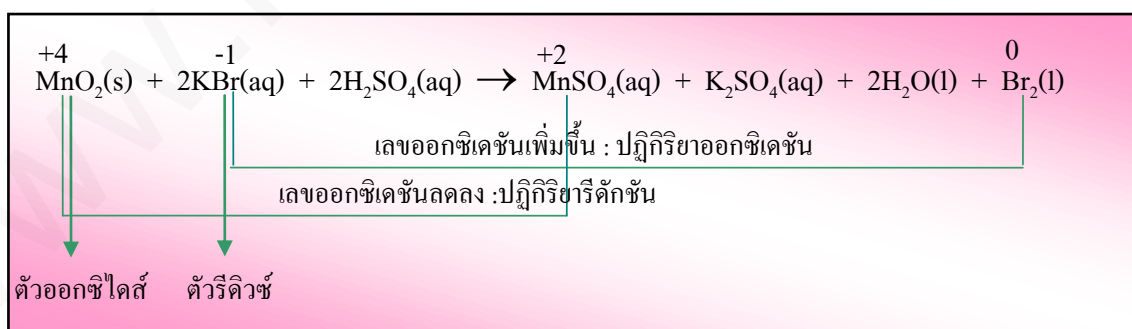
ปฏิกิริยารีดักชัน คือปฏิกิริยาที่มีเลขออกซิเดชันลดลง และเรียกสารที่มีเลขออกซิเดชันลดลงว่า เป็นตัวออกซิไดส์

การพิจารณาปฏิกิริยารีดอกซ์ โดยใช้เลขออกซิเดชันจากปฏิกิริยาดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างที่ 2

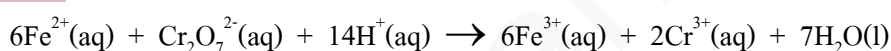
จากตัวอย่างปฏิกิริยารีดอกซ์ พบว่า ตัวออกซิไดส์รับอิเล็กตรอนแล้วเลขออกซิเดชันลดลง และ ตัวรีดิวซ์ให้อิเล็กตรอนแล้ว เลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้น

ตาราง 1.2 ปฏิกริยารีดอกซ์

เทอม	การเปลี่ยนแปลงอิเล็กตรอน	การเปลี่ยนแปลงเลขออกซิเดชัน
ปฏิกิริยาออกซิเดชัน	ให้อิเล็กตรอน	เพิ่มขึ้น
ปฏิกิริยารีดักชัน	รับอิเล็กตรอน	ลดลง
ตัวออกซิไดส์	รับอิเล็กตรอน	ลดลง
ตัวรีดิวซ์	ให้อิเล็กตรอน	เพิ่มขึ้น
สารที่ถูกออกซิไดส์	ให้อิเล็กตรอน	เพิ่มขึ้น
สารที่ถูกรีดิวซ์	รับอิเล็กตรอน	ลดลง

ตัวอย่างที่ 3 จงพิจารณาปฏิกิริยาต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม

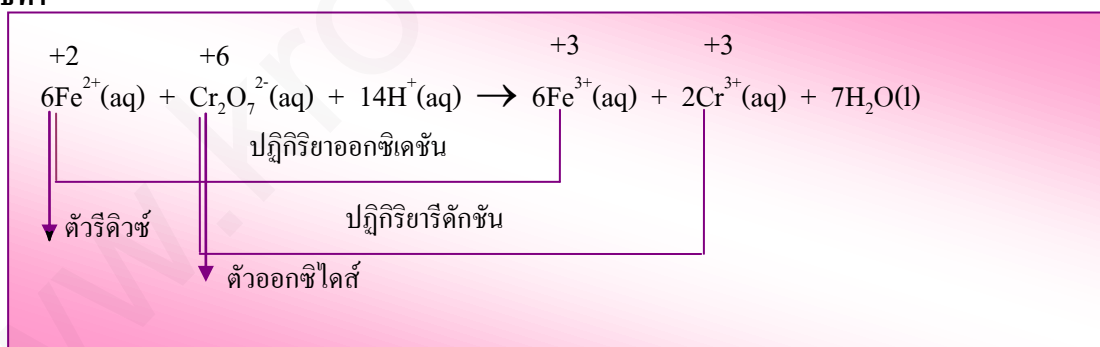
ก. สารใดถูกออกซิไดส์

ค. สารใดเป็นตัวออกซิไดส์

ข. สารใดถูกรีดิวซ์

ง. สารใดเป็นตัวรีดิวซ์

วิธีทำ

ตอบ

ก. Fe^{2+} ถูกออกซิไดส์

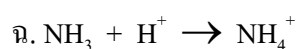
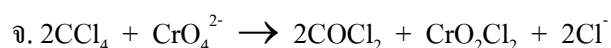
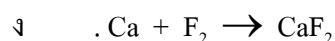
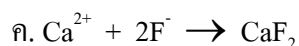
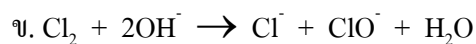
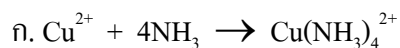
ค. $\text{Cr}_2\text{O}_7^{2-}$ เป็นตัวออกซิไดส์

ข. $\text{Cr}_2\text{O}_7^{2-}$ ถูกรีดิวซ์

ง. Fe^{2+} เป็นตัวรีดิวซ์

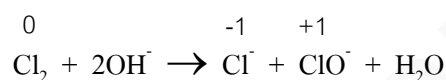

ตัวอย่างที่ 4 สมการของปฏิกิริยาในข้อใดเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์ อธิบาย

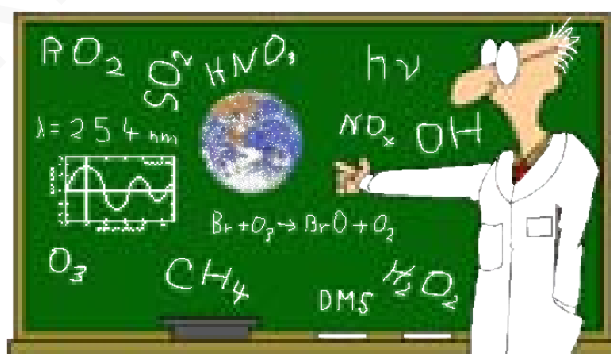
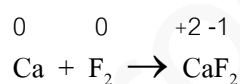

ตอบ ข้อ ก. ค. จ. ฉ. เป็นปฏิกิริยานอนรีดอกซ์ ไม่มีธาตุใดเปลี่ยนแปลงเลขออกซิเดชัน

ข้อ ข. เป็นปฏิกิริยารีดอกซ์ เพราะธาตุ Cl_2 เปลี่ยนแปลงเลขออกซิเดชัน ดังนี้

ข้อ ง. เป็นปฏิกิริยารีดอกซ์ เพราะ Ca มีเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้น และ F_2 มีเลขออกซิเดชันลดลง ดังนี้

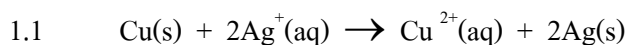
แบบฝึกทักษะที่ 1.3

ปฏิกิริยารีดอกซ์อธิบายโดยใช้เลขออกซิเดชัน

ชื่อ.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. จงเขียนสมการแสดงครึ่งปฏิกิริยาออกซิเดชัน และครึ่งปฏิกิริยารีดักชันของปฏิกิริยารีดอกซ์ที่กำหนดให้ พร้อมทั้งระบุตัวออกซิไดส์ และตัวรีดิวซ์มีเลขออกซิเดชันเปลี่ยนแปลงอย่างไร

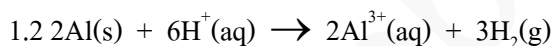

ปฏิกิริยาออกซิเดชัน.....

ปฏิกิริยารีดักชัน.....

ตัวออกซิไดส์คือ.....เลขออกซิเดชันเปลี่ยนแปลง.....

ตัวรีดิวซ์คือ.....เลขออกซิเดชันเปลี่ยนแปลง.....

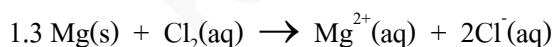

ปฏิกิริยาออกซิเดชัน.....

ปฏิกิริยารีดักชัน.....

ตัวออกซิไดส์คือ.....เลขออกซิเดชันเปลี่ยนแปลง.....

ตัวรีดิวซ์คือ.....เลขออกซิเดชันเปลี่ยนแปลง.....

ปฏิกิริยาออกซิเดชัน.....

ปฏิกิริยารีดักชัน.....

ตัวออกซิไดส์คือ.....เลขออกซิเดชันเปลี่ยนแปลง.....

ตัวรีดิวซ์คือ.....เลขออกซิเดชันเปลี่ยนแปลง.....

แบบฝึกหัดกิจกรรมที่ 2 ศึกษาปฏิกิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ตรงกับคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อความใดต่อไปนี้เป็นความหมายของปฏิกิริยารีดอกซ์

1. เป็นปฏิกิริยาที่มีการให้ - รับอิเล็กตรอน
2. เป็นปฏิกิริยาที่มีการเพิ่ม - ลดเลขออกซิเดชัน
3. เป็นปฏิกิริยาที่มีการเพิ่ม - ลดประจุบวก

ก. เฉพาะ 1 และ 2

ข. เฉพาะ 2 และ 3

ค. เฉพาะ 1 และ 3

ง. ทั้ง 1, 2 และ 3

2. เมื่อนำแท่งดินบุกจมลงในสารละลายของตะกั่วไนเตรต ปรากฏว่ามีโลหะตะกั่วเกาะบนแท่งดินบุกแสดงว่า

ก. แท่งดินบุกเป็นตัวออกซิไดส์

ข. แท่งดินบุกเป็นตัวรีดิวซ์

ค. โลหะตะกั่วเป็นตัวออกซิไดส์

ง. ตะกั่วไอออนเป็นตัวรีดิวซ์

จากสมการนี้ตัวออกซิไดส์ เปลี่ยนเลขออกซิเดชันเป็นอย่างไร

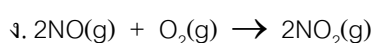
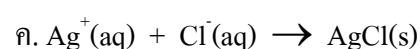
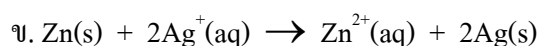
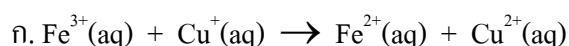
ก. -2 เป็น 0

ข. +2 เป็น -2

ค. -3 เป็น +2

ง. +3 เป็น +2

4. ปฏิกิริยาต่อไปนี้ ข้อใดไม่ใช่ปฏิกิริยารีดอกซ์

5. เมื่อจุ่มโลหะ A, B, C และ D แต่ละชนิดลงในสารละลายของโลหะไอออน ได้ผลการทดลองดังแสดงในตาราง เมื่อ + แสดงว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น – แสดงว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง

โลหะ	สารละลาย			
	A^{2+}	B^{2+}	C^{2+}	D^{2+}
A	-	+	+	-
B	-	-	-	-
C	-	+	-	-
D	+	+	+	-

การเรียงลำดับความแรงของตัวรีดิวซ์

ข้อใดถูกต้อง

ก. $B > C > A > D$

ข. $C > A > D > B$

ค. $D > A > C > B$

ง. $A > C > B > D$

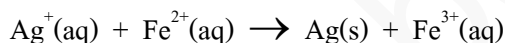
แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง ปฏิริยาเคมีกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอน

คำชี้แจง แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องลงในข้อสอบ

1. ปฏิริยาเคมีในข้อใดต่อไปนี้ เป็นปฏิริยาประเภทรีดอกซ์อย่างแน่นอน

- ก. เมื่อผสมสารละลายสองชนิดมีตะกอนเกิดขึ้น
- ข. เมื่อกรดซัลฟิวริกทำปฏิริยาสะเทินกับโซเดียมไฮดรอกไซด์
- ค. เมื่อกรดซัลฟิวริกแตกตัวเป็นไอออนในน้ำ
- ง. เมื่อสารประกอบบางชนิดทำปฏิริยากับกรดแล้วมีแก๊สคลอรีนเกิดขึ้น

2. จงพิจารณาปฏิริยาต่อไปนี้

สารใดถูกออกซิไดส์

ก. $\text{Ag}^+(\text{aq})$	ข. $\text{Fe}^{2+}(\text{aq})$
ค. $\text{Ag}(\text{s})$	ง. $\text{Fe}^{3+}(\text{aq})$

3. ปฏิริยาในข้อใดเป็นปฏิริยารีดอกซ์

- ก. $\text{PbS} + 4\text{O}_3 \rightarrow \text{PbSO}_4 + 4\text{O}_2$
- ข. $\text{AgNO}_3 + \text{NaCl} \rightarrow \text{AgCl} + \text{NaNO}_3$
- ค. $\text{CH}_3\text{COONa} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{CH}_3\text{COOH} + \text{NaOH}$
- ง. $\text{HCl} + \text{NaOH} \rightarrow \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$

4. พิจารณาปฏิริยารีดอกซ์ $\text{Cd}(\text{s}) + \text{I}_2(\text{aq}) \rightarrow \text{Cd}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{I}^-(\text{aq})$ ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. Cd เป็นตัวออกซิไดส์
- ข. Cd ถูกออกซิไดส์
- ค. I_2 เป็นตัวรีดิวซ์
- ง. I^- ถูกรีดิวซ์

5. ข้อใดต่อไปนี้อีกกล่าวได้ถูกต้องที่สุด

- ก. สารที่ถูกรีดิวซ์จะมีเลขออกซิเดชันเพิ่มขึ้น
ข. สารที่เป็นตัวออกซิไดส์ จะมีเลขออกซิเดชันลดลง
ค. สารที่ถูกลอกซิไดส์ จะมีเลขออกซิเดชันลดลง
ง. สารที่เป็นตัวรีดิวซ์ จะมีเลขออกซิเดชันลดลง

6. ปฏิกริยาออกซิเดชันหมายถึง

- ก . ปฏิกริยาที่มีการรับอิเล็กตรอน ข . ปฏิกริยาที่มีการให้อิเล็กตรอน
ค. ปฏิกริยาที่เกี่ยวข้องกับแก๊สออกซิเจน ง . ปฏิกริยาที่มีการลดเลขออกซิเดชัน

7. $\text{CaH}_2 + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Ca(OH)}_2 + 2\text{H}_2$ จากสมการดังกล่าว ข้อความใดถูกต้อง

- ก. CaH_2 เป็นตัวออกซิไดส์ เพราะ H^+ ในสารนี้รับ e^-
 ข. CaH_2 เป็นตัวออกซิไดส์ เพราะ H^- ในสารนี้รับ e^-
 ค. ปฏิกิริยานี้ไม่ใช่ปฏิกิริยารีดอกซ์
 ง. H_2O เป็นตัวออกซิไดส์

8. จากปฏิกิริยาต่อไปนี้ $2\text{Au}^+(\text{aq}) \rightarrow \text{Au}(\text{s}) + \text{Au}^{2+}(\text{aq})$ ข้อใดถูกต้อง

- ก. $\text{Au}^+(\text{aq})$ เป็นตัวออกซิไดส์
ข. $\text{Au}^+(\text{aq})$ เป็นตัวรีดิวซ์
ค. $\text{Au}^+(\text{aq})$ เป็นทั้งตัวออกซิไดส์และตัวรีดิวซ์
ง. ไม่เป็นปฏิกิริยารีดอกซ์เพราะสารตั้งต้นมีเพียง $\text{Au}^+(\text{aq})$ ชนิดเดียว

คำชี้แจง ใช้ข้อมูลต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 9

1. Na ทำปฏิกิริยารุนแรงกับน้ำในขณะที่ Zn ไม่ทำปฏิกิริยากับน้ำ
2. แผ่น Zn ทำปฏิกิริยากับสารละลาย HCl เจือจางเร็วกว่า Fe
3. แท่ง Cu จุ่มในสารละลายซิลเวอร์ไนเตรตเกิดสีเงินติดแท่ง Cu และสารละลายเป็นสีฟ้าอ่อน
4. ใส่ผงเหล็กในสารละลายคอปเปอร์ (II) ซัลเฟตเกิดสีส้มหุ้มผงเหล็ก

9. การเรียงลำดับความสามารถในการเป็นตัวริ้วจากมากไปน้อยเป็นไปตามข้อใด

၈. $\text{Zn} > \text{Na} > \text{Fe} > \text{Cu} > \text{Ag}$ ၉. $\text{Ag} > \text{Cu} > \text{Fe} > \text{Zn} > \text{Na}$
 ၉. $\text{Na} > \text{Fe} > \text{Zn} > \text{Ag} > \text{Cu}$ ၁၀. $\text{Na} > \text{Zn} > \text{Fe} > \text{Cu} > \text{Ag}$

10. ข้อความใดต่อไปนี้ไม่ถูกต้อง

- ก . ปฏิบัติการผสมสารประกอบบางชนิดแล้วมีแก๊สออกซิเจนเกิดขึ้นแสดงว่าเป็นปฏิกิริยารีดอกซ์
- ข . ในสมการรีดอกซ์สารตัวเดียวจะเป็นตัวออกซิไดส์ และตัวรีดิวซ์พร้อมกันไม่ได้
- ค . ตัวออกซิไดส์คือสารที่รับอิเล็กตรอน ตัวรีดิวซ์คือสารที่ให้อิเล็กตรอน
- ง . ในปฏิกิริยารีดอกซ์ จะต้องมีการปฏิกิริยาออกซิเดชัน และรีดักชันเกิดขึ้นพร้อมกันเสมอ

บรรณานุกรม

เทพจำนง แสงสุนทร. คู่มือเตรียมสอบ เคมี ม.6 เล่ม 6 ว 035. กรุงเทพมหานคร: ภูมิบัณฑิต, ม.ป.ป.
พินิจ รัตนานุกูล และคณะ. เคมี 3 โครงการตำราวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มูลนิธิ สอน.

กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุขภาพการพิมพ์ จำกัด, 2550

ศรมน โปธิทอง. คู่มือเตรียมสอบ เคมี รวม ม.4-5-6. กรุงเทพมหานคร: ภูมิบัณฑิต, ม.ป.ป.
ศรีลักษณ์ พลวัฒน์ และประดับ นาคแก้ว. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เคมีเพิ่มเติม.

กรุงเทพมหานคร: บริษัท ออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด, ม.ป.ป.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และ
เพิ่มเติม เคมี เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว, 2547

———. คู่มือครูสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และ เพิ่มเติม เคมี เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร:
ครูสภาลาดพร้าว, 2548

สุทัศน์ ไตรสถิตวร และสมศักดิ์ วรมงคลชัย. เคมี ม.5 เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร:
เทพพิทักษ์การพิมพ์, ม.ป.ป.

<http://www.il.mahidol.ac.th/e-media/electrochemistry/web/electrochem01.htm>